

Tanácskozás A Hitközségnél

A kép 1947-ben készült a hitközség helyiségében, ahol arról tanácskoztak, hogy át kell adni a zsidó kórházat az államnak. Ülnek jobbról balra: Domonkos Miksa, Stöckler Lajos, Dr. Vikol János kommunista államtitkár, akinek az egyházi intézmények államosítása volt a feladata, és végzettsége szerint orvos volt. Az álló alak Dr. Benedek László igazgató-főorvos. Külön érdekessége a képnek, hogy a zsidó hitközség hivatalos helyiségében ott van az MDP plakátja és Apró Antal képe.

Eljött a felszabadulás 1945. február 17-én [A 2. Ukrán Front csapatai 49 napos harc után február 13-ára szabadították föl teljesen Budapestet (Magyarország Történeti Kronológiája, IV. kötet). Lásd még: Budapest felszabadítása. -- A szerk.]. Apám bent maradt a hitközségnél, részt vett a zsidó élet újjászervezésében, és őt akarták a pesti izraelita hitközség főtítkárának megtenni. Meg is tették, a közgyűlés szabályszerűen megválasztotta. A zsidó élet kezdett feléledni, megalakultak a legfontosabb zsidó szervezetek, gondoskodni kellett a deportálásból visszajött emberek ellátásáról és segélyezéséről, állandó kapcsolatot kellett tartani a Jointtal, a Magyar Vöröskereszttel, a Deportáltakat Gondozó Bizottsággal [DEGOB -- Deportáltakat Gondozó Országos Bizottság]. Ez mind fontos szervezési kérdés volt. Emellett voltak a reprezentatív funkciók, ahol ott kellett lenni. Fölötte már csak az elnök volt, Stöckler Lajos, akivel a jó kapcsolata még a gettó-időben alakult ki.

Én elleneztem apám 1945 utáni szerepvállalását a zsidó életben. Egyrészt azért, mert a felekezeti életben mindig voltak torzsalkodások, irigykedések, és amikor vége lett a háborúnak, akkor édesapámat hivatalos körökből dicsérték, ugyanakkor erősen vallásos oldalról voltak olyanok, aki nem nézték jó szemmel, hogy egy magyar katonatiszt vezeti őket. Felhozták azt is -- az ő szempontjukból joggal --, hogy édesapám egyrészt nem volt templomjáró, másrészt a mi egész életünk magyar polgári élet volt, bennünket, gyerekeket kifejezetten nacionalista nevelésben részesítettek. Ez nagyon nem tetszett nekik. És igazuk is volt. Az tulajdonképpen egy véletlen volt, hogy bekerült a hitközségre. A háború alatt szükség volt rá, mert a rangjánál, tiszti fellépésénél fogva sokat tudott segíteni a gettóban, de egyáltalán nem állt zsidó alapon. Tényleg soha nem járt templomba, nagyünnepen sem, otthon nem tartottunk se kóser háztartást, se Hanukát, se szédert, semmit. Ellenzésem további oka volt az, hogy egy palesztinai magyar nyelvű lapban megtámadták apámat, hogy kivételezett a hozzá közelebb álló személyekkel és -- úgy mondták -- a zsidó

arisztokráciával. Hiszen maga az elnök, Stöckler Lajos is egy nagyvállalkozó volt. Aztán fölhozták azt is, hogy a zsidó vezetők biztosan tudtak Auschwitzról, és nem tettek kellő időben lépéseket, legalább annyit, hogy a vidéki zsidók ne menjenek mint birkák a vágóhídra. Ez persze nem igaz, hiszen az Eichmann-féle stáb megjelenéséről és a magyar hatóságok munkájáról nem lehetett előre tudni, hiszen olyan gyorsan hajtották végre a vidéki zsidók deportálását, ami európai viszonylatban megdöbbentő volt. Még nyugati körök is csodálkoztak, hogy ezt Magyarországon így meg lehetett csinálni.